

Висш съдебен съвет	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-673	15-01-2024

До
Съдийската колегия на
Висшия съдебен съвет

Д О К Л А Д

от Майя Русева, съдия във Върховен касационен съд
член на Консултативния съвет на Европейските Съдии /CCJE/

Уважаеми Дами и Господа,

Във връзка със задължението ми да информирам регулярно Висшия съдебен съвет за дейността си в Консултативния съвет на Европейските съдии, заявявам следното:

През периода 29.11.23г. - 1.12.23г. в гр.Страсбург, Франция, се проведе двадесет и четвъртото пленарно заседание на Консултативния съвет на европейските съдии /CCJE/, в което участвах.

Работата на форума бе фокусирана върху приемането на Становище (двадесет и шесто по ред) на вниманието на Комитета на Министрите на Съвета на Европа относно използването на помощни технологии в съдебната система. Проектът бе изготвен от работна група и експерт на база предварително попълнени и изпратени от членовете на CCJE въпросници и, след обсъждане и внасяне на съответни изменения и допълнения, бе приет. Документът е създаден на база на предходните Становища на КСЕС и по-специално на Магна Харта и Становище №.14 (2011г.) относно правосъдието и информационните технологии (ИТ). Той трябва да се чете във връзка с последното, като се има предвид, че то е изготвено във време, когато природата на технологиите и прилагането им са били в ранен етап на развитие.

Становището изследва предимствата и недостатъците на използването на помощни технологии в съдебната система и подчертава значението на поддържането на основните принципи на върховенството на закона, фокусирайки се по-специално върху съдебната независимост и безпристрастност. Използването на технологии може да подпомогне работата на съдиите и страните в съдебните производства и да насърчи бързината и ефективността на правораздаването. От държавите се изисква да осигурят ефективен и практически достъп до правосъдие и технологиите са средство, чрез което те могат да направят това - както при обичайния ход на събитията, така и при извънредни или спешни обстоятелства. Следователно технологиите са един от инструментите, чрез които една демократична държава, ангажирана с осигуряването на върховенството на

закона, може да позволи съдебната власт да се упражнява по всяко време. Становището изследва и специфичните приложения на технологиите в различни сфери от дейността на съдилищата. То предоставя траен набор от принципи за бъдещото използване на технологиите в съдебните системи. Целта на тези принципи е да осигурят по-добре ефективен и практически достъп до правосъдие, като същевременно поддържат и засилват съдебната легитимност и общественото доверие в съдебната власт. От друга страна използването на технологии води до редица предизвикателства, които са подробно разгледани; дефинирани са и употребените специфични термини.

Обхватът на Становището е ограничен до използването на конкретни форми на съвременните технологии-включително на изкуствен интелект (AI) за подпомагане на „човешки“ съдебни решения - които са или могат да бъдат използвани от съдебните органи, в това число инструменти за данни, електронно подаване и процедури, системи за проследяване и управление на дела и аудио и видеоконферентна връзка. То не обхваща уеб стрийминг на процедури, използването на вземането на решения от изкуствен интелект като заместител на „човешките“ решения или използването на технологии от всеки друг освен съдебната власт или съдебната администрация.

Становището включва следните секции: 1/ Въведение; 2/ Обхват и цел; 3/ Общо използване на технологиите; 4/ Специфични приложения на технологиите: А/ инструменти за данни - администриране и водене на дела; насърчаване на споразумения /електронни инструменти за преговори или медиация/; вземане на решения; Б/ електронни дела и производства; В/ системи за проследяване и управление на дела-администриране; ефективно планиране на насрочване на заседания; разпределение на дела; мониторинг за съответствие; управление на масови иски; идентифициране и оценка на проблеми и доказателства; открито правосъдие и отчетност; Г/ хибридни заседания; 5/ Предизвикателства, произтичащи от използването на технологиите: А/ съществени предизвикателства - съдебна независимост; справедлив процес; Б/ други предизвикателства - дизайн, изпълнение, бъдещи предизвикателства; защита на данните, сигурност и достъпност; здраве и благополучие на съдиите и другите потребители; 6/ Правна и етична рамка за използване на технологиите; 7/ Общи принципи, свързани с технологиите в съдебната система; 8/ Речник на употребяваните термини.

Беше прието и Тематично проучване на ССЈЕ относно поуките, извлечени в резултат на пандемията от COVID-19, и ефекта им върху правораздаването. То очертава националните практики в държавите членки по отношение на използването на технологии по време на пандемията, промените в законодателството, осигуряването на по-добро техническо оборудване, организацията на съдебните дейности, взаимодействието между съдилищата и други институции в и извън съдебната система, както и взаимодействието с потребителите на съдебната услуга и обществото и др.

След обсъждане на бъдещи теми на Становища бе взето решение следващото такова - за 2024г., да бъде фокусирано върху дисциплинарната отговорност на съдиите.

Междувременно съм оказала съдействие по молба на члена на КСЕС от Хърватия във връзка с въпроси относно отстраняване на противоречия в съдебната практика. По поставените въпроси съм изпратила съответен отговор на английски език.

Понастоящем на български език са преведени всички приети досега Становища и Магна Харта и те са на разположение на интернет страницата на КСЕС предвид предоставянето им от мен след обезпечаване на превода им. В изпълнение на задължението на държавите-членки за превод на приетите Становища следва да се предприемат мерки в тази насока и се извърши необходимото от Висшия съдебен съвет и Министерството на правосъдието за обезпечаване на официален превод на последното Становище от 2023г.

Към настоящия доклад представям текста на окончателната версия на Становище №.26 (2023) /след финализиране, техническа обработка и официално разпространение/ на английски език, попълнения от мен на английски език въпросник, своевременно изпратен във фазата по подготовката на Становището, и Тематично проучване на ССЈЕ относно поуките, извлечени в резултат на пандемията от COVID-19, и ефекта им върху правораздаването.

Приложение:

1. Въпросник във връзка с изготвянето на Становище №.26 на ССЈЕ относно използването на помощни технологии в съдебната система
2. Становище №.26 (2023) на ССЈЕ относно използването на помощни технологии в съдебната система
3. Тематично проучване на ССЈЕ относно поуките, извлечени в резултат на пандемията от COVID-19, и ефекта им върху правораздаването

12.01.2024г.
гр.София

С уважение:
/Майя Русева
съдия във Върховен касационен съд/

